

Responsabilitatea părintească și răpirea de copii (de bază)

PROIECT: ÎMBUNATAȚIREA
APLICĂRII REGULAMENTELOR
UE IN MATERIA DREPTULUI
FAMILIEI ȘI A SUCCESIUNILOR

Aceasta publicație a fost realizată cu suportul financiar al programului Civil Justice 2014-2020 al Uniunii Europene.

Aceasta publicație a fost realizată cu suportul financiar al programului Civil Justice 2014-2020 al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este în responsabilitatea ERA și nu reflectă opinia Comisiei Europene.

Studiul de caz 2: Răspunderea părintească (de bază)

Agrita este o femeie din Letonia care a plecat la Londra în urmă cu cinci ani și jumătate. Intenția ei era aceea de a rămâne acolo un an sau doi pentru a câștiga niște bani înainte de a se stabili în țara sa natală. La momentul respectiv, Agrita avea 23 de ani. Ea tocmai își terminase studiile universitare. În cel de-al doilea an, Agrita l-a întâlnit pe Alex, un tânăr bancher britanic. Cei doi au petrecut timp împreună, începând o relație și mutându-se împreună. După doi ani de conviețuire, Agrita a născut-o pe fiica lor, Laura. După nașterea Laurei, Agritei a început să îi fie dor de familia ei, simțindu-se foarte singură. Alex lucra multe ore pe zi, neimplicându-se prea mult în îngrijirea copilului. Când Laura avea un an și jumătate, Agrita i-a spus lui Alex că simte nevoia să petreacă timp cu părinții, frații și surorile ei din Letonia. Agrita nu se simțea bine și avea nevoie de timp pentru ea însăși. Alex a reacționat cu multă înțelegere. Agrita și Laura au plecat în Letonia cu bilet dus cu o companie aeriană cu tarife reduse. Alex a condus-o pe Agrita la aeroport.

Cuplul a ținut legătura prin telefon și prin Skype, pentru ca Alex să o poată vedea pe Laura. După trei săptămâni, Alex a întrebat când trebuie să cumpere biletul de întoarcere. Agrita a răspuns că nu este încă pregătită să se întoarcă, iar Alex a decis să zboare în Letonia pentru un weekend pentru a le vedea pe ea și pe Laura. Când a ajuns în Letonia, el a insistat ca Agrita să îi dea informații cu privire la planurile ei de întoarcere, dar ea a fost evazivă. În cele din urmă, ea a spus că are nevoie de încă trei luni. Alex urma să le viziteze pe ea și pe Laura la fiecare trei săptămâni.

După trei luni, Alex a început să facă demersurile necesare pentru ca Laura să poată merge la grădiniță la Londra, încercând să o convingă pe Agrita să își caute un loc de muncă la Londra, ceea ce ar fi ajutat-o să iasă din izolare. Ea a spus că are nevoie de mai mult timp, poate șase luni. Alex a răspuns că trei luni în plus ar fi o perioadă rezonabilă, dar a insistat ca ea și Laura să se întoarcă într-adevăr după această perioadă suplimentară. El a cumpărat bilete de întoarcere cu avionul la Londra pentru trei luni mai târziu.

În ziua dinaintea zborului, Agrita i-a trimis lui Alex un SMS prin care îl informa că nu se va mai întoarce.

Alex a consultat un avocat care era prieten cu fratele său. Avocatul i-a recomandat să contacteze autoritatea centrală din Anglia și să solicite înapoierea copilului. Acesta i-a explicat că, dacă nu acționează acum, se va considera că a fost de acord cu mutarea, putând astfel pierde contactul cu fiica sa. Alex a fost devastat. El a sunat-o pe Agrita în fiecare zi și a încercat să o convingă să se răzgândească. A zburat de câteva ori în Letonia pentru a o vedea. Agrita a spus că nu poate să își crească copilul într-o țară în care se simte deprimată și singură. Acest lucru ar fi intolerabil pentru orice copil.

Alex nu a contactat autoritatea centrală, dându-și seama că Agrita ar fi nefericită la Londra, iar lucrurile nu s-ar rezolva. El era conștient, de asemenea, că nu ar fi putut să aibă grijă de Laura de unul singur dacă ar fi obținut un ordin de înapoiere, iar Laura s-ar fi întors fără mama ei. Prin urmare, nu a întreprins nimic.

La trei luni de la data biletului de avion nefolosit (la zece luni după venirea ei în Letonia), Agrita a inițiat o acțiune în instanță în Letonia. Ea a cerut să se stabilească că Laura va avea reședința principală la ea. A propus, de asemenea, ca Alex să aibă dreptul de a o vizita un weekend la fiecare trei săptămâni, el urmând să își exercite acest drept în Letonia. Agrita nu a solicitat stabilirea unei pensii de întreținere, având în vedere că părinții ei o susțineau și având încredere că va găsi un loc de

muncă în Letonia și va deveni în curând independentă din punct de vedere financiar. Alex nu s-a opus cererii Agritei de a se stabili că Laura va avea reședința principală la ea. Cu toate acestea, el a solicitat un acord mai elaborat privind contactul cu copilul, conform căruia Laura să poată petrece două săptămâni pe an împreună cu el la Londra.

1. Ce instrumente juridice ar putea fi relevante în acest caz? Analizați și domeniul acestora de aplicare.
2. Putem să considerăm că acesta este un caz de răpire internațională a copilului? Explicați ce trebuie să luați în considerare și unde veți găsi aceste informații.
3. Are instanța letonă competența de a judeca cauzele privind stabilirea domiciliului și dreptul de vizită?
4. Ce lege stabilește dacă Alex are autoritate părintească asupra Laurei (acesta fiind un tată necăsătorit)?
5. Ce lege va aplica instanța letonă atunci când va judeca disputa dintre Agrita și Alex referitoare la acordul privind locul de reședință al Laurei și programul de vizită?

Să presupunem că la două luni de la data biletului de avion nefolosit, Alex și Agrita au avut un schimb de e-mailuri cu următorul conținut:

Alex către Agrita: “Sper că putem găsi o soluție, dar dacă trebuie să mergem în instanță, putem să o facem la Londra, nu-i așa?”

Agrita către Alex: “Da, sunt de acord să mergem în instanță la Londra.”

6. Are instanța de la Londra competență în baza acordului de alegere a forului?
7. Să presupunem că instanța de la Londra nu are competența de a dispune pe fond. Poate aceasta dispune măsuri provizorii?

Să presupunem că instanța letonă dispune exercitarea împărțită a răspunderii părintești. În ceea ce privește programul de vizite, instanța dispune ca Alex să o poată vizita pe Laura în fiecare al treilea weekend. Din momentul în care Laura va împlini cinci ani, ea îl va vizita pe Alex o săptămână în timpul iernii (ultima săptămână a anului) și o săptămână în timpul verii (ultima săptămână a lunii iulie).

Înainte ca Laura să împlinească cinci ani, Agrita se mută împreună cu ea în Finlanda, unde Agrita a găsit un loc de muncă. Alex nu se opune mutării, dar vrea să mențină acordul privind contactul cu copilul. Mai mult, el este de părere că Laura ar trebui să urmeze o școală britanică în Finlanda, mai degrabă decât să înceapă să învețe să citească și să scrie într-o a treia limbă. El este dispus să suporte costurile școlarizării. Agrita nu este de acord ca Laura să primească ceea ce ea consideră a fi o educație elitistă.

8. Este hotărârea instanței letone privind răspunderea părintească împărțită și contactul cu copilul executorie în Finlanda? Luați în considerare dacă hotărârea trebuie să fie însoțită de un certificat.
9. Alex dorește schimbarea hotărârii. Este instanța letonă sau finlandeză competentă în acest sens?

Răspunsuri

1) Ce instrumente juridice ar putea fi relevante în acest caz? Analizați, de asemenea, domeniul de aplicare al acestora.

- i. **Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (Regulamentul Bruxelles IIa, numit uneori și Regulamentul Bruxelles IIbis)**

Obiectiv. Prezentul regulament reglementează competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia răspunderii părintești (și în materia divorțului) în UE. Acest regulament urmărește consolidarea spațiului de libertate, securitate și justiție, în cadrul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor (considerentul 1).

Domeniul geografic de aplicare. Prezentul Regulament se aplică în toate statele membre ale UE, cu excepția Danemarcei (considerentele 30-31). Regatul Unit, Irlanda și Danemarca au o poziție specială cu privire la toate instrumentele juridice din domeniul libertății, securității și justiției (a se vedea protocoalele nr. 21 și nr. 22 la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene). Regatul Unit și Irlanda pot opta să adopte sau să nu adopte orice act legislativ în acest domeniu. Acestea au optat să adopte Regulamentul Bruxelles IIa. Danemarca nu se supune legislației din acest domeniu, neavând nici posibilitatea să adopte astfel de acte legislative.

Domeniul material de aplicare. Regulamentul Bruxelles IIa se aplică în materia divorțului și în materia răspunderii părintești (articolul 1). Acestea includ încredințarea, dreptul de vizită și măsurile de protecție a copiilor, precum și deplasarea și reținerea ilicită a copiilor (numită și răpire a copiilor). În ceea ce privește acest ultim aspect, Regulamentul aduce o completare la Convenția de la Haga privind răpirea copiilor (vezi mai jos, Domeniul personal de aplicare).

Regulamentul Bruxelles IIa nu definește termenul de “copil”. Regulamentul nu se aplică în cazuri referitoare la stabilirea filiației sau emanciparea copilului (articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa).

Domeniul personal de aplicare.

Domeniul personal de aplicare. Considerații generale. În cazul în care copilul are reședința obișnuită într-un stat membru al UE (cu excepția Danemarcei), se aplică prevederile Regulamentului Bruxelles IIa privind competența în materia răspunderii părintești (articolul 8).

În cazul în care copilul nu are reședința obișnuită în UE, judecătorul trebuie să stabilească dacă copilul are reședința obișnuită într-un stat care este parte contractantă la Convenția de la Haga privind protecția copilului (articolul 61 litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa și articolul 52 din Convenția de la Haga privind protecția copilului – vezi mai jos). Dacă această condiție este îndeplinită, se aplică Convenția menționată.

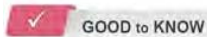
În cazul în care copilul are reședința obișnuită într-un stat care nu face parte din UE și nu este parte contractantă la Convenția de la Haga privind protecția copilului, Regulamentul Bruxelles IIa se aplică dacă părinții au convenit asupra competenței unei instanțe dintr-un stat membru în conformitate cu cerințele articolului 12 din Regulamentul Bruxelles IIa, sau dacă copilul se află în statul membru, iar reședința sa obișnuită nu poate fi stabilită și nu a avut loc o alegere a forului (articolul 13 din Regulamentul Bruxelles IIa). Dacă niciuna dintre condițiile de mai sus nu este îndeplinită, statele membre vor aplica legislația națională (articolul 14 din Regulamentul Bruxelles IIa).

Domeniul personal de aplicare în cazul răpirii de copii. Prevederile Regulamentului Bruxelles IIa referitoare la răpirea copiilor (articolul 11) au un domeniu de aplicare mai

limitat. Acestea completează Convenția privind răpirea copiilor referindu-se la situațiile în care copilul este răpit dintr-un stat membru al UE într-un alt stat membru. Dacă coroborăm considerentele 17 și 18, articolul 11 și articolul 60 litera (e), rezultă o imagine complexă. Convenția rămâne în aplicare, dar Regulamentul are prioritate față de aceasta. Prezentul Regulament nu conține propriul set complet de norme care să reglementeze răpirea copiilor. Mai degrabă, Regulamentul pornește de la Convenția privind răpirea copiilor, construind pe baza acesteia. Astfel, atunci când un copil este răpit dintr-un stat membru al UE în altul (cu excepția Danemarcei), Convenția furnizează elementele de bază, iar Regulamentul adaugă norme suplimentare, de exemplu în ceea ce privește intervalul de timp, obligația de a îl audia pe copil, excepția în cazul situațiilor care prezintă un risc grav și un mecanism suplimentar pentru solicitarea înapoierii în anumite circumstanțe în statul membru în care copilul și-a avut reședința obișnuită înainte de răpire atunci când statul în care a fost dus copilul refuză înapoierea (numit procedura celei de-a doua șanse).

Domeniul personal de aplicare în cazul recunoașterii și executării. Prevederile Regulamentului Bruxelles IIa privind recunoașterea și executarea se aplică atunci când se solicită recunoașterea sau executarea unei hotărâri judecătorești dintr-un stat membru al UE într-un alt stat membru al UE. În acest stadiu, reședințele obișnuite ale părților și ale copiilor nu sunt relevante pentru aplicarea Regulamentului.

Domeniul temporal de aplicare. În ceea ce privește competența, Regulamentul Bruxelles IIa se aplică cauzelor inițiate după 1 martie 2005. În ceea ce privește recunoașterea și executarea, Regulamentul Bruxelles IIa se aplică hotărârilor pronunțate după 1 martie 2005 sau hotărârilor pronunțate anterior în anumite condiții (articolele 64 și 72).

Revizuirea Regulamentului Bruxelles IIa

Regulamentul Bruxelles IIa face în prezent obiectul unei revizui. Propunerea de modificare a Comisiei Europene a fost publicată la 30 iunie 2016 și are numărul COM(2016)411.

ii. **Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor (Convenția privind protecția copilului)**

Obiectiv. Prezenta Convenție urmărește îmbunătățirea protecției copiilor aflați în situații cu o dimensiune internațională, ținând seama de interesul superior al acestora (Preambulul Convenției).

Domeniul geografic de aplicare. Lista statelor care aderă la această convenție este disponibilă pe site-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat (www.hcch.net). Toate statele membre ale UE sunt părți contractante la această convenție.

Domeniul material de aplicare. Convenția vizează aspecte legate de protecția copilului, inclusiv răspunderea părintească (articolele 1 și 3). Astfel, prezenta Convenție și Regulamentul Bruxelles IIa au, în mare parte, același domeniu material de aplicare. Precum este precizat în Convenție, aceasta se aplică copiilor din momentul nașterii până la vârsta de 18 ani (art. 2).

Domeniul personal de aplicare. În ceea ce privește domeniul personal de aplicare, trebuie să facem diferență între normele privind competența judiciară, cele privind legea aplicabilă și cele privind recunoașterea și executarea (articolul 61 litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa). Prevederile Convenției privind competența judiciară se aplică în cazul copiilor cu reședința obișnuită într-un stat contractant care nu este membru al UE. În cazul copiilor cu reședința obișnuită în UE, Regulamentul Bruxelles IIa are prioritate.

În ceea ce privește legea aplicabilă, Convenția are aplicabilitate universală (articolul 20). Aceasta înseamnă că prezenta Convenție se aplică indiferent dacă factorii de legătură indică legea unui stat contractant sau a unui stat necontractant. Naționalitățile și reședințele obișnuite ale copiilor și ale părinților lor sunt irelevante.

Prevederile Convenției privind recunoașterea și executarea se aplică recunoașterii și executării hotărârilor unui stat contractant în alt stat contractant. Cu toate acestea, dacă atât statul în care a fost pronunțată hotărârea, cât și statul în care se solicită recunoașterea sunt state membre ale UE, Regulamentul Bruxelles IIa are prioritate (excepție făcând Danemarca).

Domeniul temporal de aplicare. Prezenta Convenție a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2002. Aceasta se aplică măsurilor luate după intrarea sa în vigoare (articolul 53 alineatul (1)) și intră în vigoare la date diferite în diferite state contractante. Aceste informații sunt, de asemenea, disponibile pe site-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat).

iii. Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (Convenția de la Haga privind răpirea copiilor)

Obiectiv. Prezenta Convenție vizează protejarea copiilor împotriva efectelor dăunătoare ale răpirii internaționale de copii și recunoașterea intereselor superioare ale copiilor ca fiind primordiale (Preambul). Convenția reglementează procedura de înapoiere a copiilor deplasați sau reținuți ilicit într-o țară alta decât cea în care își au reședința obișnuită.

Prezenta Convenție este uneori menționată ca o convenție privind forul: aceasta nu face decât să întărească competența generală a statului în care copiii își au reședința obișnuită de a decide în chestiuni ce țin de răspunderea părintească (incluzând chestiunea stabilirii locului de reședință al copiilor după separarea părinților și a dreptului de a păstra contactul cu copiii).

Convenția a creat o procedură specifică de înapoiere a copiilor răpiți la reședința lor obișnuită. Obiectivul este ca această procedură să funcționeze rapid, înainte ca copilul să se integreze în noul mediu. Dacă Convenția funcționează bine, aceasta îi descurajează pe părinți să-și răpească copiii.

Domeniul geografic de aplicare. Prezenta Convenție este în vigoare în peste 90 de state (pentru o listă completă, consultați site-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat: www.hcch.net). Toate statele membre ale UE fac parte dintre statele contractante. Convenția nu creează în mod automat obligații bilaterale între toate statele contractante. Statele care au aderat, dar care nu erau membre ale Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat la momentul încheierii Convenției, trebuie să fie acceptate de către celelalte state (articolul 38). Prin urmare, înainte de aplicarea Convenției, judecătorul trebuie să verifice dacă există obligații bilaterale între statele în cauză. (Aceste informații sunt, de asemenea, disponibile pe site-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat.)

Domeniul material de aplicare. Prezenta Convenție reglementează procedura de înapoiere a copiilor deplasați sau reținuți ilicit. Convenția se aplică numai copiilor cu vârste de până la 16 ani (articolul 4).

Domeniul personal de aplicare. Prezenta Convenție se aplică în cazul în care un copil este răpit dintr-un stat contractant în altul, cu condiția să existe obligații bilaterale între aceste state (atunci când aderarea este acceptată). Convenția nu se aplică în cazul în care un copil este răpit dintr-un stat care este parte contractantă la Convenția de la Haga într-un stat care nu este parte contractantă sau dintr-un stat care nu este parte contractantă într-un stat care este parte contractantă.

Domeniul temporal de aplicare. Prezenta Convenție a intrat în vigoare la 1 decembrie 1983. Aceasta intră în vigoare în noile state contractante la trei luni de la ratificare sau aderare sau la trei luni de la acceptarea aderării unui stat de către alt stat (articolul 38).

iv. Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (1989)

Obiectiv. Prezenta Convenție vizează protejarea drepturilor copilului în toate cazurile în care copilul este implicat. Aceasta subliniază importanța luării în considerare a interesului superior al copilului (articolul 3), precum și importanța de a acorda copilului posibilitatea de a se face auzit (articolul 12).

Domeniul geografic de aplicare. Prezenta Convenție este în vigoare în 196 de state, incluzând toate statele membre ale UE.

Domeniul material de aplicare. Prezenta Convenție are un domeniu de aplicare foarte larg, aplicându-se tuturor copiilor cu vârste de până la 18 ani, în toate contextele în care sunt implicate drepturile acestora.

Domeniul personal de aplicare. Statele contractante și instanțele acestora sunt obligate să respecte prezenta Convenție în toate deciziile pe care le iau, indiferent de statul de reședință al copiilor implicați sau de naționalitatea acestora.

Domeniul temporal de aplicare. Prezenta Convenție a intrat în vigoare la 2 septembrie 1990. În statele care au ratificat Convenția ulterior acestei date, aceasta intră în vigoare la o lună după ratificare (articolul 49).

v. Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1950)

Obiectiv. Prezenta convenție vizează respectarea și realizarea pe deplin a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în statele membre ale Consiliului Europei.

Domeniul geografic de aplicare. Această convenție se aplică în 47 de state, incluzând toate statele membre ale UE.

Domeniul material de aplicare. Convenția garantează o serie de drepturi ale omului și libertăți fundamentale. Dreptul la respectarea vieții private și de familie (articolul 8) și dreptul la un proces echitabil (articolul 6) au o relevanță deosebită în domeniul răspunderii părintești.

Domeniul personal de aplicare. Toate statele contractante se supun obligațiilor din prezenta Convenție, indiferent de reședința obișnuită a persoanelor implicate. Convenția s-a aplicat, de exemplu, în cazuri de răpire a copiilor în care copiii locuiau înainte de răpire în SUA (B. împotriva Belgiei, nr. 4320/11) sau în Australia (X împotriva Letoniei, Marea Cameră, 27853/09).

Domeniul temporal de aplicare. Convenția a intrat în vigoare la 3 septembrie 1953. În statele care au ratificat Convenția ulterior acestei date, aceasta a intrat în vigoare la data depunerii instrumentului de ratificare (articolul 59 alineatul (4)).

vi. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2000)

Obiectiv. Carta consacră drepturile omului și libertățile fundamentale ale tuturor persoanelor din UE.

Domeniul geografic de aplicare. Carta se aplică în toate statele membre ale UE.

Domeniul material de aplicare. Carta se aplică atunci când legislația UE este aplicabilă. Articolul 51 alineatul (1) prevede: “Dispozițiile prezentei carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii ...” Articolul 51 alineatul (2) adaugă: “Prezenta carte nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii, nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile stabilite de tratate”. Carta se aplică în domeniul responsabilității părintești, având în vedere că acesta este reglementat de UE (a se vedea considerentul (33) din Regulamentul Bruxelles IIa și CJUE Cauza C-400/10 PPU, *McB. împotriva L.E.*, 5 octombrie 2010, ECLI:EU:C:2010:582). O relevanță deosebită are articolul 24 din Cartă, care garantează drepturile copilului.

Domeniul personal de aplicare. În conformitate cu cele de mai sus, Carta se aplică tuturor persoanelor care fac obiectul legislației UE.

Domeniul temporal de aplicare. Carta a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, concomitent cu Tratatul de la Lisabona.

Metodologia de lucru pentru întrebările de la 2) la 9)

Pasul 1. Arătați care domeniu al dreptului este relevant.

Pasul 2. Indicați ce aspect din dreptul internațional privat se aplică în această speță.

Pasul 3. Găsiți sursele juridice relevante din dreptul UE și internațional.

Pasul 4. Analizați domeniul de aplicare al textelor juridice din dreptul UE și dreptul internațional.

Pasul 5. Identificați regula corectă.

2) Putem să considerăm că acesta este un caz de răpire internațională a copilului? Explicați ce trebuie să luați în considerare și unde veți găsi aceste informații.

Pasul 1. Domeniul dreptului

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești. După cum am explicat mai sus, acesta este un concept vast. Include, de asemenea, aspectele de drept civil privind răpirea internațională de copii.

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare este pertinentă pentru stabilirea competenței.

Pasul 3. Surse juridice

Pentru a răspunde la această întrebare, sunt relevante Convenția privind răpirea copiilor și Regulamentul Bruxelles IIa. În situația în care un copil este răpit dintr-un stat membru al UE în alt stat membru, pornim de la premisa că tot se aplică Convenția privind răpirea copiilor. Însă Regulamentul Bruxelles IIa completează această Convenție (considerentele 17 și 18 și articolele 11 și 60e) Regulamentul Bruxelles IIa).

Pasul 4. Domeniul de aplicare a textelor juridice

Convenția de la Haga privind răpirea copiilor se aplică în cazurile în care un copil este deplasat sau reținut ilicit dintr-un stat semnatar în altul.

Regulamentul Bruxelles IIa se aplică în cazurile în care un copil este deplasat sau reținut ilicit dintr-un stat membru al UE în altul.

Astfel, se aplică ambele instrumente.

Pasul 5. Regula

Alex nu a inițiat acțiunea legală pentru înapoierea copilului. Nu a contactat autoritatea centrală în vederea instituirii unor astfel de proceduri. Dacă ar fi făcut-o, instanțele de judecată letone nu ar putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea (articolul 16 al Convenției privind răpirea copiilor).

Regulamentul Bruxelles IIa reiterează această regulă, stipulând că instanțele de judecată ale statului în care se află reședința obișnuită a copilului rămân competente să se pronunțe până când:

- toate persoanele cărora li s-a încredințat copilul au consimțit asupra deplasării sau reținerii, sau
- copilul a locuit în noul stat membru timp de cel puțin un an după ce persoana ale cărei drepturi de încredințare au fost încălcate a avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de locul în care se află copilul, iar copilul s-a integrat în noul mediu (plus alte condiții, care nu sunt discutate aici, deoarece situația respectivă nu este aplicabilă în speța noastră) (articolul 10 Regulamentul Bruxelles IIa).

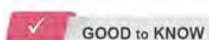
Astfel, instanța trebuie să se asigure că Alex a consimțit asupra mutării. Dacă Alex nu a acceptat mutarea, iar aceasta încă este contestată la momentul instituirii procedurilor, instanța trebuie să se abțină de la pronunțarea pe fondul cauzei.

Discuție: consimțământul tatălui

Poate dificil de constatat dacă tatăl a fost de acord cu mutarea sau a consimțit ulterior. Discutați cum poate fi verificat acest aspect: prin înscrisuri, sau în ce măsură poate instanța să adreseze întrebări în timpul înfățișării?

În orice caz, în cazuri urgente, instanța poate dispune măsuri provizorii, conform articolului 20 al Regulamentului Bruxelles IIa. Însă aceste măsuri nu pot aviza răpirea copilului (vezi CJEU C-403/09, *Detiček*, 23 decembrie 2009, ECLI:EU:C:2009:810).

Vigilența față de răpirea internațională a copilului

Chiar dacă un judecător nu este ținut să se pronunțe într-o speță de răpire internațională de copii (și poate nu lucrează la instanța competentă să se pronunțe în materie, conform dreptului procedural intern), acesta trebuie să țină cont de această problematică și de posibilitatea ca un părinte să fi inițiat acțiunea în instanță pentru a încerca să valideze noua situație de fapt după răpirea copilului.

Definiția răpirii internaționale de copii este deplasarea sau reținerea ilicită a unui copil în afara țării în care se află reședința obișnuită a copilului (articolul 3 al Convenției de la Haga privind răpirea copiilor și articolul 2(11) al Regulamentului Bruxelles IIa). În acest caz, problema este reținerea ilicită, nu deplasarea ilicită. Tatăl consimțise asupra unei șederi temporare în Letonia, dar nu asupra ideii că copilul nu se va mai întoarce niciodată. Această distincție este importantă pentru stabilirea datei răpirii.

Ilicit înseamnă cu încălcarea drepturilor de încredințare, care ar fi putut fi instituite printr-o hotărâre judecătorească, printr-un acord care produce efecte juridice sau în virtutea legii. Actul poate fi considerat ilicit numai dacă dreptul de încredințare era efectiv exercitat.

Drepturile de încredințare includ drepturile (și obligațiile) privind îngrijirea persoanei unui copil și, în special, dreptul de a decide asupra locului său de reședință (articolul 5(a) al Convenției de la Haga privind răpirea copiilor; articolul 2(9) al Regulamentului Bruxelles IIa). Regulamentul se referă la drepturi și obligații, pe când Convenția se referă la drepturi. Însă această distincție nu este relevantă pentru speța de față.

În speța C-400/10 PPU, *McB împotriva LE*, 5 octombrie 2010, ECLI:EU:C:2010:582 Curtea de Justiție a UE a constatat că dreptul de întreținere are un sens autonom în UE (cu alte cuvinte, definiția din Regulamentul Bruxelles Iia trebuie urmată în întreaga UE, indiferent de sensul pe care îl au cuvintele în dreptul intern), însă dreptul intern stabilește cine are acest drept. Acest aspect este în conformitate cu referirea din articolul 3 al Convenției de la Haga privind răpirea copiilor și articolul 2(11) al Regulamentului Bruxelles Iia la statul în care se află reședința obișnuită a copilului. De reținut că, atunci când se judecă un caz de răpire de copii, momentul în care trebuie stabilită reședința obișnuită a copilului este momentul dinaintea reținerii ilicite.

Reședința obișnuită este un concept autonom. Curtea de Justiție a UE a statuat:

Conceptul de ‘reședință obișnuită’ prevăzut de articolul 8(1) al Regulamentului nr. 2201/2003 trebuie interpretat ca acel loc care reflectă un anumit grad de integrare a copilului în mediul social și familial. În acest sens, trebuie luate în considerare în special durata, frecvența, condițiile și motivele șederii pe teritoriul unui stat membru, mutarea familiei în acel stat, naționalitatea copilului, locul și condițiile frecventării cursurilor școlare, cunoștințele lingvistice și relațiile sociale și de rudenie ale copilului în statul respectiv. Instanța națională este cea care stabilește reședința obișnuită a copilului, ținând cont de toate circumstanțele specifice fiecărei spețe în parte. (C-523/07, A, 2 aprilie 2009, ECLI:EU:C:2009:225; confirmat în C-497/10PPU, *Mercredi*, 22 decembrie 2010, ECLI:EU:C:2010:829 și C-376/14, PPU, *C împotriva M*, 9 octombrie 2014, ECLI:EU:C:2014:2268.)

Discuție:

Luați în considerare elementele relevante pentru stabilirea reședinței obișnuite a Laurei înainte ca mama acesteia să o ducă în Letonia. Țineți cont de limbile pe care le vorbește, cetățenia/cetățeniile copilului, integrarea sa în viața de familie și socială în Anglia, mersul la creșă, dacă este cazul (Laura încă nu mergea la creșă), motivele mutării în Letonia. În această privință, sunt relevante și intențiile părinților.

Înainte ca Agrita și Laura să se mute în Letonia, majoritatea elementelor par să indice Anglia.

Dacă considerăm că reședința ei obișnuită înainte de reținere era în Anglia, trebuie să consultăm **dreptul britanic** pentru a analiza dacă tatăl avea drept de încredințare a copilului.

GOOD to KNOW

Tații necăsătoriți

În unele state membre, tații necăsătoriți obțin automat răspundere părintească, pe când în altele este necesară o formă de înregistrare sau chiar o hotărâre judecătorească.

Regatul Unit are trei sisteme juridice distincte:

- i. Anglia și Țara Galilor,
- ii. Scoția,
- iii. Irlanda de Nord.

Este important să reținem această distincție atunci când încercăm să stabilim conținutul legislației.

Pentru a găsi legislația britanică, judecătorul are mai multe posibilități:

- să consulte lucrări de drept comparat;
- să consulte portalul E-Justice al Comisiei Europene, disponibil la adresa e-justice.europa.eu;
- comunicarea directă, prin intermediul Rețelei Judiciare Europene, adică contactarea judecătorului din țara proprie care este membru al rețelei, pentru a contacta un judecător din Anglia care îi poate furniza această informație, sau contactarea directă a judecătorului englez;

Pentru a găsi judecători din alte state membre ale UE, judecătorii pot apela la punctul de contact, disponibil și pe portalul E-Justice.

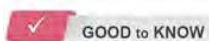
- comunicarea directă prin intermediul rețelei de judecători de la Haga, adică contactarea judecătorului din țara proprie care face parte din această rețea, pentru a vă ajuta să luați legătura cu judecătorul din Anglia;
- contactarea autorității centrale din propria țară pentru a solicita informații sau, dacă aceasta nu deține astfel de informații, contactarea autorității centrale din țara a cărei legislație trebuie consultată;

Adresele tuturor autorităților centrale sunt disponibile pe website-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat: www.hcch.net.

- utilizarea mecanismului prevăzut de articolul 15 al Convenției de la Haga privind răpirea copiilor.

Articolul 15 permite judecătorului să solicite reclamantului să obțină de la statul unde își are copilul reședința obișnuită o declarație conform căreia deplasarea sau reținerea este ilicită. Judecătorul poate suspenda judecarea cauzei pentru a obține o astfel de declarație.

Există numeroase probleme legate de certificatele emise conform acestei prevederi: sunt dificil de obținut, ducând la întârzierea soluționării cauzelor, iar efectele acestora (adică măsura în care au caracter obligatoriu) sunt neclare.

Notificarea legislației altei țări

Convenția de la Haga privind răpirea copiilor prevede că judecătorul poate lua notă de prevederile legislației celuilalt stat. În aplicarea Convenției, nu este necesar să se urmeze proceduri speciale pentru consultarea legislației străine.

Astfel, pentru a evalua dacă speța trebuie considerată răpire internațională de copii, judecătorul trebuie să analizeze dacă a existat o reținere ilicită, cu alte cuvinte dacă reținerea copilului în Letonia de către Agrita s-a făcut cu încălcarea drepturilor de încredințare ale lui Alex. Pentru a afla dacă acesta avea drept de încredințare, judecătorul trebuie să ia în considerare legislația engleză.

În această cauză, părinții nu sunt căsătoriți. Pentru astfel de situații, portalul E-Justice pune la dispoziție următoarele informații:

Mamele au întotdeauna răspundere părintească, iar tatăl necăsătorit sau un al doilea părinte de sex feminin care nu se află în relații matrimoniale sau într-un parteneriat civil cu mama copilului poate dobândi răspundere părintească de comun acord cu mama, prin hotărâre judecătorească sau prin înregistrarea la naștere, împreună cu mama copilului.

Un alt aspect pe care trebuie să îl analizeze instanța de judecată este dacă Alex a consimțit asupra mutării în Letonia.

Discuție:

Analizați acțiunile lui Alex. A consimțit ca Agrita să o rețină pe Laura în Letonia? Nu a inițiat procedura de înapoiere. Analizați și cererea lui reconvențională: nu solicită înapoierea.

Discuție:

Cum poate judecătorul să ia cunoștință de instituirea procedurilor de înapoiere? Acestea nu sunt în mod necesar de competența aceleiași instanțe care soluționează litigiul privind răspunderea părintească, încredințarea sau drepturile de vizitare. Autoritățile centrale informează instanțele în legătură cu procedurile de înapoiere care ar putea fi pe rolul altor instanțe? Aceste proceduri sunt înregistrate la nivel central? Altfel, judecătorii pot contacta autoritățile centrale pentru a solicita această informație.

Participanții pot discuta diferitele opțiuni existente în țările proprii.

3) Instanța letonă are competența judecării cauzei?**Pasul 1. Domeniul dreptului**

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești. De reținut că acesta este un concept vast, care include atribuirea, exercitarea, delegarea, limitarea și retragerea răspunderii părintești și a drepturilor de încredințare și acces (articolul 1 al Regulamentului Bruxelles IIa și articolul 3 al Convenției de la Haga privind protecția copilului).

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare privește numai competența.

Pasul 3. Surse juridice

Pentru a răspunde la această întrebare, este relevant Regulamentul Bruxelles IIa.

Pasul 4. Domeniul de aplicare a textelor juridice

Se aplică Regulamentul Bruxelles IIa, deoarece Letonia are obligația respectării Regulamentului (vezi discuția despre domeniul de aplicare la întrebarea a) de mai sus). Având în vedere că reședința obișnuită a copilului se află într-un stat membru al UE și nu există o prorogare a competenței, Regulamentul prevalează asupra Convenției de la Haga privind protecția copilului (articolul 61(a) al Regulamentului Bruxelles IIa).

Pasul 5. Regula

Regulamentul Bruxelles IIa stipulează că instanțele de judecată ale statului membru în care își are copilul reședința obișnuită sunt competente să soluționeze litigiile privind răspunderea părintească (articolul 8).

Prin urmare, trebuie stabilită **reședința obișnuită** a copilului; a se vedea întrebarea b). Însă, pentru a stabili competența, atunci când nu a existat o situație de răpire a copilului, judecătorul trebuie să ia în considerare momentul actual, adică momentul procedurii.

Discuție privind reședința obișnuită:

Analizați elementele acestei spețe: vârsta Laurei, contactul cu bunicii, mătușile și unchii săi, limba (limbile) pe care o (le) vorbește, cetățenia/cetățeniile sale, motivul pentru care a adus-o Agrita în Letonia, intenția părinților privind familia lor, mersul la creșă (după caz).

Există mai multe elemente care indică Letonia.

Dacă reședința obișnuită a Laurei este în Letonia, instanța letonă este competentă să judece acțiunea intentată de Agrita.

Dacă instanța letonă ajunge la concluzia că Laura nu își are reședința obișnuită în Letonia, în cazuri urgente tot poate dispune măsuri provizorii (articolul 20 al Regulamentului Bruxelles IIa) pentru a asigura protecția copilului. Acestea pot viza măsuri provizorii pentru protecția copilului sau pentru asigurarea contactului cu un părinte (până la pronunțarea hotărârii pe fond). Vezi întrebarea g) de mai jos pentru o discuție privind condițiile de utilizarea a acestei prevederi.

În cazul în care instanța constată că este imposibil să stabilească reședința obișnuită a Laurei, își poate declara competența în baza prezenței copilului pe teritoriu leton (articolul 13 al Regulamentului Bruxelles IIa). Înainte de a reveni la această prevedere, instanța trebuie să încerce să identifice reședința obișnuită.

Curtea de Justiție a UE menționează (CJEU C-523/07, A, 2 aprilie 2009, ECLI:EU:C:2009:225, alin. 33):

Astfel, simpla prezență fizică a copilului într-un stat membru, ca regulă alternativă de stabilire a competenței față de prevederile articolului 8 al Regulamentului, nu este suficientă pentru a stabili reședința obișnuită a copilului.

Avocatul general Kokott a afirmat în aceeași speță (CJEU C-523/07, A, Opinia din 29 ianuarie 2009, ECLI:EU:C:2009:39 la alin. 20):

Trebuie făcută distincția între reședința obișnuită și simpla prezență. Prezența unui copil într-un stat membru stabilește, de asemenea, proximitatea față de instanțele de judecată de acolo, însă această relație nu are aceeași calitate ca reședința obișnuită. Prin urmare, articolul 13 al Regulamentului nr. 2201/2003 conferă instanțelor de judecată ale statului membru în care este prezent copilul numai o competență reziduală, care încetează dacă poate fi stabilită reședința obișnuită în alt stat.

Prevederea aceasta este mai frecvent invocată în cazul copiilor refugiați sau al copiilor deplasați internațional (articolul 13(2)), atunci când nu este clar unde se află reședința obișnuită, spre deosebire de situațiile în care există două posibilități distincte.

Menționarea temeiului competenței

Este recomandabil ca judecătorii să menționeze în mod explicit temeiul competenței în cadrul hotărârii pronunțate. Aceasta va da instanțelor de executare posibilitatea de a identifica măsuri provizorii, care nu pot fi executate în altă țară, conform Regulamentului Bruxelles IIa (CJUE C-256/09, *Purrucker*, 15 iulie 2010, ECLI:EU:C:2010:437).

4) Ce legislație stabilește dacă Alex deține răspunderea părintească pentru Laura (în calitate de tată necăsătorit)?

Pasul 1. Domeniul dreptului

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești (la fel ca b) de mai sus).

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare vizează legislația aplicabilă.

Pasul 3. Surse juridice

Pentru a răspunde la această întrebare, este relevantă Convenția de la Haga privind protecția copilului. Regulamentul Bruxelles IIa nu guvernează stabilirea legislației aplicabile.

Pasul 4. **Domeniul de aplicare a textelor juridice**

Convenția de la Haga privind protecția copilului se aplică în toate statele membre ale UE, inclusiv Letonia (vezi a) de mai sus pentru informații suplimentare).

Pasul 5. **Regula**

Conform Convenției de la Haga privind protecția copilului, legea privind reședința obișnuită a copilului stabilește cine deține de drept răspunderea părintească la naștere (articolul 16(1)). Problema reședinței obișnuite a Laurei a fost discutată la întrebarea b) de mai sus.

Dacă instanța a constatat că Laura își are reședința obișnuită în Letonia, va aplica **legislația proprie**.

Cu toate acestea, răspunderea părintească nu se poate pierde automat atunci când copilul se mută în alt stat. Articolul 16(3) stipulează că răspunderea părintească se menține.

În acest scenariu, instanța ar trebui să identifice și să aplice **legislația engleză**. Pentru informații privind **modalități de a găsi legislația engleză**, vezi punctul b) de mai sus.

Menționăm că Convenția privind protecția copilului impune statelor membre să desemneze autorități centrale (articolul 29(1)). Acestea pot fi aceleași autorități centrale desemnate conform Convenției de la Haga privind răpirea copiilor, însă nu sunt în mod necesar aceleași. Depinde de legislația națională și de structurile administrației. Detalii privind autoritățile centrale sunt disponibile pe website-ul Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat.

Discuție:

Participanții pot discuta unde se află sediile autorităților centrale din țările proprii și care este personalul acestora. De asemenea, pot discuta despre cât de accesibile sunt autoritățile centrale în vederea obținerii de informații.

5) Ce legislație va aplica instanța letonă atunci când judecă litigiul dintre Agrita și Alex privind reședința și aranjamentele de vizitare a Laurei?

Pasul 1. **Domeniul dreptului**

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești (la fel ca b) de mai sus).

Pasul 2. **Problema de drept internațional privat**

Această întrebare vizează legislația aplicabilă.

Pasul 3. **Surse juridice**

Pentru a răspunde la această întrebare, este relevantă Convenția de la Haga privind protecția copilului.

Pasul 4. **Domeniul de aplicare a textelor juridice**

Convenția de la Haga privind protecția copilului se aplică în toate statele membre ale UE, inclusiv Letonia (vezi a) de mai sus pentru informații suplimentare).

Pasul 5. **Regula**

În exercitarea competenței, Convenția de la Haga privind protecția copilului prevede că instanțele

aplică **legislația proprie** (articolul 15(1)). Astfel, instanța letonă ar aplica legislația letonă.

Convenția prevede o **clauză derogatorie**: în mod excepțional, dacă protecția copilului o impune, instanța poate aplica sau lua în considerare legislația altui stat cu care situația are o legătură substanțială (articolul 15(2)). După cum indică și formularea, această prevedere nu se aplică des. Ar putea fi relevantă atunci când dreptul la vizite va fi exercitat în alt stat, și sunt relevante anumite elemente ale legislației respectivului stat. De remarcat flexibilitatea Convenției, care permite: ca judecătorul să aplice legislația proprie și **să ia în considerare** legislația străină.

6) Instanța din Londra are competență în baza acordului de alegere a forului?

Pasul 1. Domeniul dreptului

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești.

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare vizează competența.

Pasul 3. Surse juridice

Este aplicabil Regulamentul Bruxelles IIa.

Pasul 4. Domeniul de aplicare a textelor juridice

UK este stat membru al UE și a optat pentru Regulamentul Bruxelles IIa. Copilul își are reședința obișnuită într-un stat membru al UE. Prin urmare, se aplică Regulamentul Bruxelles IIa.

Pasul 5. Regula

Pe lângă regula generală a competenței instanței din țara în care se află reședința obișnuită a copilului (articolul 8 al Regulamentului Bruxelles IIa), părțile au o posibilitate limitată de a alege instanța care va judeca litigiul (articolul 12(3) al Regulamentului Bruxelles IIa).

Există mai multe limitări care se aplică posibilității acestora de a alege:

- Copilul trebuie să aibă o legătură substanțială cu statul instanței alese. Aceasta poate fi, de exemplu, situația atunci când unul dintre titularii răspunderii părintești își are reședința obișnuită în acel stat. Alex își are reședința obișnuită în Anglia, însă Laura are o legătură limitată cu acea țară.
- Competența trebuie acceptată fără echivoc de toate părțile speței. Din emailuri, reiese că părțile au acceptat competența.
- Preluarea competenței trebuie să servească interesul superior al copilului. Acesta este un aspect dificil. Este instanța din Anglia în postura de a judeca această speță privind răspunderea părintească (întreținere și/sau vizitare), având în vedere interesul superior al copilului? Se pare că nu ar putea să evalueze cu adevărat situația copilului, deoarece acesta este în Letonia, iar vizitele s-ar efectua în Letonia. Acest aspect trebuie luat în calcul și pentru audierea copilului. Având în vedere vârsta Laurei, nu este necesară audierea sa în instanță.

7) Presupunând că instanța din Londra nu are competență pe fond, poate dispune măsuri provizorii?

Pasul 1. Domeniul dreptului

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești.

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare vizează competența.

Pasul 3. Surse juridice

Este aplicabil Regulamentul Bruxelles IIa.

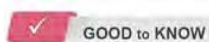
Pasul 4. Domeniul de aplicare a textelor juridice

UK este stat membru al UE și a optat pentru Regulamentul Bruxelles IIa. Copilul își are reședința obișnuită într-un stat membru al UE. Prin urmare, se aplică Regulamentul Bruxelles IIa.

Pasul 5. Regula

În cazuri urgente, o instanță, alta decât cea competentă să se pronunțe asupra fondului cauzei, poate dispune măsuri provizorii privind persoane și bunuri aflate pe teritoriul statului său (articolul 20 al Regulamentului Bruxelles IIa). În acest caz, copilul nu este prezent în Anglia.

Mai mult, măsurile provizorii nu sunt executorii în alte țări (CJUE C-256/09, Purrucker, 15 iulie 2010, ECLI:EU:C:2010:437). Nu are sens ca instanța din Anglia să dispună măsuri a căror executare nu ar putea să o asigure.

Versiunile Regulamentului în diferite limbi

Versiunile Regulamentului în diferite limbi nu sunt întotdeauna identice. În aplicarea unei prevederi a acestuia (precum articolul 20), este recomandabil să consultați versiunile în mai multe limbi.

8) Este hotărârea judecătorească privind răspunderea părintească comună pronunțată în Lituania executorie în Finlanda? Luați în calcul dacă hotărârea trebuie să fie însoțită de un certificat.

Pasul 1. Domeniul dreptului

Acest aspect intră în categoria răspunderii părintești, ca și întrebările de mai sus.

Pasul 2. Problema de drept internațional privat

Această întrebare vizează recunoașterea și executarea.

Pasul 3. Surse juridice

Pentru a răspunde la această întrebare, este relevant Regulamentul Bruxelles IIa.

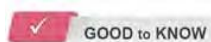
Pasul 4. Domeniul de aplicare a textelor juridice

Regulamentul Bruxelles IIa se aplică pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești privind răspunderea părintească, dacă atât statul în care s-a pronunțat hotărârea, cât și statul în care sunt necesare recunoașterea și executarea sunt state membre ale UE. Acest lucru este valabil în speța noastră: atât Letonia, cât și Finlanda sunt state membre ale UE.

Pasul 5. Regula

Hotărârile privind răspunderea părintească pronunțate în alte state membre ale UE sunt recunoscute fără a se impune nicio altă procedură (articolul 21(1) al Regulamentului Bruxelles IIa). Există unele motive de refuz (articolul 23 al Regulamentului Bruxelles IIa). De reținut că atunci când se analizează considerentul ordinii publice, principiul

călăuzitor trebuie să fie interesul superior al copilului (articolul 23a) al Regulamentului Bruxelles IIa).

Hotărâri contradictorii

Atunci când există două sau mai multe hotărâri contradictorii privind răspunderea părintească, ar trebui să prevaleze ultima hotărâre. Situația este diferită față de hotărârile pronunțate în cazurile de divorț, unde prevalează primele hotărâri judecătorești pronunțate.

Comparați articolele 22c) și d) și 23e) și f) ale Regulamentului IIa.

În ceea ce privește executarea, există două regimuri relevante.

În primul rând, unul pentru răspunderea părintească. Acesta s-ar aplica dacă Alex dorește să o oblige pe Agrita să ia în considerare opiniile lui privind alegerea școlii pe care o va frecventa Laura. Regimul impune proceduri exequatur (proceduri pentru declararea caracterului de titlu executoriu). Orice parte interesată poate solicita o astfel de declarație privind caracterul de titlu executoriu (Articol 28(1) al Regulamentului Bruxelles IIa). Regulamentul nu specifică natura acestor proceduri. Aceasta depinde de dreptul procedural intern (articolul 30(1)).

Judecătorul care analizează declarația declararea caracterului de titlu executoriu poate lua în considerare motivele de refuz al recunoașterii (articolul 23 al Regulamentului Bruxelles IIa), însă în niciun caz nu poate verifica competența instanței străine sau fondul hotărârii. După cum am menționat mai sus, toate statele membre au ratificat Convenția ONU privind drepturile copilului. Pot lua în considerare interesul superior al copilului, ca o chestiune de ordine publică ce ar putea conduce la refuzul recunoaștrii și executării. Însă nu pot reanaliza în totalitate hotărârea pronunțată de o instanță străină și nu poate reevalua integral interesul superior al copilului.

Pentru această executare, există un certificat: vezi anexa II. Partea care dorește să obțină o declarație privind caracterul de titlu executoriu trebuie să prezinte acest certificat (articolul 37(1)b)). Instanța care a emis hotărârea judecătorească eliberează acest certificat la solicitarea părții interesate (articolul 39). De reținut că certificatul are scopul protejării părților în culpă. Judecătorii trebuie să se asigure că au fost respectate drepturile acestora.

Poate fi un exemplu de bună practică ca un judecător chemat să se pronunțe într-o speță cu elemente de extraneitate să întrebe părțile dacă vor avea nevoie de certificat. Dacă părțile sau avocații lor nu se gândesc la acest aspect, ar putea să fie necesar să revină ulterior pentru a obține certificatul.

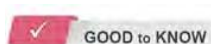
În al doilea rând pentru dreptul de vizită. Regulamentul Bruxelles IIa a anulat procedura exequatur pentru două situații, prima dintre acestea vizând dreptul de vizită (articolul 41 al Regulamentului Bruxelles IIa). Acest aspect este aplicabil în ceea ce privește drepturile lui Alex. Astfel, dacă Agrita refuză să îi permită să își exercite dreptul de vizită, poate obține executarea în Finlanda a hotărârii judecătorești pronunțate în Letonia, fără a fi nevoit să revină în fața instanței pentru declararea caracterului de titlu executoriu.

Instanța de executare poate stabili aranjamente practice pentru exercitarea dreptului de vizită (articolul 48 al Regulamentului Bruxelles IIa). Acest lucru poate fi util dacă, de exemplu, hotărârea pronunțată de instanța letonă cuprindea adresa Agritei, unde poate fi exercitat dreptul de vizită, instanța de executare finlandeză poate modifica acest element. Pentru această situație, există un certificat specific: vezi Anexa III. Atunci când dreptul de

vizitare implică elemente de extraneitate, judecătorul trebuie să elibereze certificatul din oficiu (articolul 41(3)).

Instanța poate elibera acest certificat numai dacă sunt întrunite anumite condiții specifice:

- în caz de procedură în lipsă, hotărârea a fost comunicată pârâtului sau acesta a acceptat hotărârea;
- toate părțile interesate au avut posibilitatea de a fi ascultate;
- copilul a avut posibilitatea de a fi ascultat, cu excepția cazului în care audierea sa a fost considerată necorespunzătoare, având în vedere vârsta sau nivelul de maturitate ale copilului (articolul 41(2) al Regulamentului Bruxelles IIa).

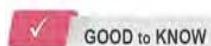
Audierea copilului

Această formulare privind audierea copilului nu este pe deplin compatibilă cu Convenția ONU privind drepturile copilului (articolul 12).

Această prevedere a introdus un test în două etape:

- 1) Instanța trebuie să ofere copilului capabil să își formuleze propriile opinii posibilitatea de a fi ascultat.
- 2) Acestor opinii li se va acorda greutatea cuvenită, în funcție de vârsta și maturitatea copilului.

Modul în care trebuie audiate părțile depinde de dreptul procedural intern. Instanțele pot utiliza metode tehnice, precum videoconferința, sau pot reveni la Regulamentul privind obținerea de probe.

Anularea procedurilor exequatur în anumite situații de răpire de copii

Cealaltă situație pentru care a fost anulată procedura exequatur (care nu este însă relevantă pentru prezentul studiu de caz), vizează cazul în care există un ordin de înapoiere emis de o instanță din țara în care se afla fosta reședință obișnuită după ce o instanță din țara în care a fost răpit copilul a refuzat înapoierea (articolul 42 al Regulamentului Bruxelles IIa; Anexa IV a Regulamentului Bruxelles IIa). Aceasta vizează o situație specială, în care există două hotărâri contradictorii și în care cea de-a doua hotărâre trebuie executată în statul în care a fost emisă prima hotărâre.

Chestiunea **modalității executării** (de exemplu, forțele de poliție care se duc să aducă copilul) este guvernată integral de dreptul intern.

Discuție:

Participanți pot oferi informații privind procedurile exequatur din statul fiecăruia. Există diferențe majore în ceea ce privește situațiile în care trebuie introduce aceste proceduri și modul în care trebuie să se desfășoare. Mai mult, există diferențe majore în ceea ce privește modul în care se efectuează executarea acestora. Unele instanțe se limitează la impunerea unor amenzi; în alte cazuri, poate fi implicată poliția pentru aducerea copilului etc.

9) Alex ar dori modificarea hotărârii judecătorești. Care este instanța competentă în materie: cea letonă sau cea finlandeză ?

Pasul 1. Domeniul dreptului

Această chestiune se regăsește în categoria răspunderii părintești.

Pasul 2. Aspect de drept internațional privat

Această întrebare se referă la competență, însă și recunoașterea hotărârilor judecătorești este importantă în acest caz.

Pasul 3. Sursele juridice

Se aplică Regulamentul Brussels IIa.

Pasul 4. Domeniul de aplicare al textelor juridice

Finlanda și Letonia sunt state membre ale UE; copilul își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru al UE. Prin urmare se aplică Regulamentul Brussels IIa.

Pasul 5. Regula

Pentru instanța letonă: Instanța din fostul stat de reședință obișnuită nu are competența de a modifica hotărârea judecătorească privind dreptul de vizită (Articolul 9(1) Brussels IIa), deoarece tatăl nu își are reședința obișnuită în Letonia.

Pentru instanța finlandeză: Regula generală privind competența, așa cum s-a arătat mai sus, este cea potrivit căreia aceasta aparține instanței de care ține reședința obișnuită a copilului (Articolul 8). Dacă Laura are acum reședința sa obișnuită pe teritoriul Finlandei, instanța finlandeză este cea competentă. În ceea ce privește modificarea hotărârii judecătorești privind dreptul de vizită pe parcursul primelor trei luni, instanțele finlandeze se pot declara competente numai dacă Alex le acceptă competența (Articolul 9(2)).

Atunci când analizează cauza, instanța finlandeză ar urma să ia în considerare hotărârea judecătorească emisă în Letonia. Acesta este un exemplu de recunoaștere ocazională. Așa cum s-a explicat la întrebarea f) de mai sus, acest tip de recunoaștere nu necesită nicio procedură specifică. Motivele de refuz rămân valabile (Articolul 23 Brussels IIa).